

וּלְמַסְחָה) הַהוּא אֹרַח דְּאַנְגִיד מֵעֵץ הַחַיִּים. וְשִׁלְמָה מְלָפָא צְוּוח וְאָמַר, (משלי ל כא) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ וּגּוֹ' תַּחַת עֶבֶד פִּי יִמְלוֹךְ וּגּוֹ' וְשִׁפְחָה פִּי תִירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ. שִׁפְחָה לְגוֹ, גְּבִירָתָהּ לְבַר. אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, מֵאֵי בְּדָד. כִּמָּה דְאֵת אָמַר, (ויקרא יג מו) בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו.

(ולחץ) אֹתָהּ הִדְרָךְ שְׁשׁוּפַעַת מְעַץ הַחַיִּים. וְשִׁלְמָה הַמְלֶךְ צְוּוח וְאָמַר, (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ כּוֹ' תַּחַת עֶבֶד פִּי יִמְלוֹךְ כּוֹ' וְשִׁפְחָה פִּי תִירֵשׁ גְּבֻרָתָהּ. הַשִּׁפְחָה בַּפְּנִים, גְּבֻרָתָהּ בַּחוּץ. אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, מַה זֶה בְּדָד? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו.

אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, ר' חֲנִינְאִי וְרַבְּנָן פְּתַחֵי קְרֵא בְּאֲדָם הָרֵאשׁוֹן. (בראשית ב טו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן וּגּוֹ'. וַיִּקַּח, בְּמָה לְקַחוּ. ר' חֲנִינְאִי אָמַר, לְקַחוּ בְּדַבְרִים. בְּמָה דְאֵת אָמַר (ויקרא ח ב) קַח אֶת אֶהְרֹן. וְרַבְּנָן אָמְרוּ, לְקַחוּ בְרוּחַ. כִּמָּה דְאֵת אָמַר, (מ"ב ב ה) הַיּוֹם ה' לִקַּח אֶת אֲדֹנָיָךְ מֵעַל רֹאשְׁךָ.

אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, רבי חנינאי ורבנן פותחים הפתוח באדם הראשון. (בראשית ב טו) ויקח ה' אלהים את האדם ויניחיהו בגן עדן וגו'. ויקח, במה לקחו? רבי חנינאי אמר, לקחו בדברים, כמו שנאמר (ויקרא ח) קח את אהרן. ורבנן אמרו, לקחו ברוח, כמו שנאמר (מלכים ב ב) היום ה' לקח את אדניך מעל ראשך.

וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן, כִּדִּי לַהֲיִיּוֹת לֹו מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַפִּיר הַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה. דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינְאִי, הַתּוֹרָה לְמַדָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (איוב כח כז) אֲזוּ רָאָה וַיִּסְפְּרָהּ וּגּוֹ', וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְהָיוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִקְלָסִין לְפָנָיו.

וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן, כדי להיות לו מנוחה, לדעת ולהפיר החכמה והתורה. שאמר רבי חנינאי, התורה למדה הקדוש ברוך הוא את האדם. זהו שכתוב (איוב כח) אז ראה ויספרה וגו', ויאמר לאדם. והיו מלאכי השרת מקלסים לפניו.

עַד שִׁרְאָה סַמְא"ל בַּשָּׁמַיִם, וְנִתְקַנָּא בּוֹ, וַיִּרְדַּ מִן הַשָּׁמַיִם פְּדָמוֹת צַל עַל נַחֲשׁ. הַנְּחֹשׁ נִרְאָה, וְהַצַּל עָלָיו, תִּקְפָא וְחִילָא דִּילֵיהּ.

עד שראה סמאל בשמים, ונתקנא בו, וירד מן השמים כדמות צל על נחש. הנחש נראה, והצל עליו, התקף והכח שלו.

קָרִיב הַהוּא נַחֲשׁ לְגַבֵּי אֵיתְתָא, דְּדַעַתָא קִלְה מִן הָאִישׁ. מִכָּאֵן דְּאֵתְתָא לָא אֵתְתַת, אֲלָא בְּאֵתְתָא אַחֲרָא. (בראשית ג א) וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף פִּי אָמַר אֱלֹהִים, מִיַּד פִּתַּח בָּאֵף. מִהֲכָא, דְּכַתְּחִלַת דְּבַרְיוֹ שֶׁל אָדָם נִיכַר מִי הוּא. כִּף הוּא פִּתַּח בָּאֵף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

קריב ההוא נחש לגבי איתתא, דדעתא קלה מן האיש. מכאן דאיתתא לא אתתת, אלא באיתתא אחרא. (בראשית ג א) ויאמר אל האשה אף פי אמר אלהים, מיד פתח באף. מהכא, דכתחילת דבריו של אדם ניכר מי הוא. כף הוא פתח באף, להודיע מי הוא.

נִטְרַ סִימָן זֶה, אִם תִּקְבֵּל, אִם לֹא תִקְבֵּל. וְהַמְּשִׁיכָה בְּדַבְרִים, עַד שִׁפְתָּחָה בְּאוֹת מ"ם, וְאָמְרָה (שם) מִכָּל עֵץ הֶגֶן אָכַל נֹאכַל. מִיַּד נָטַל הַנְּחֹשׁ אוֹת מ', וַיִּשֶׁם אוֹתָהּ עַל זְרוּעוֹ

נטר סימן זה - אם תקבל, אם לא תקבל. והמשיכה בדברים, עד שפתחה באות מ"ם, ואמרה (שם) מכל עץ הגן אכל נאכל. מיד נטל הנחש אות מ', וישם אותה על זרועו